

УДК 336.226.322

А.В. СТЕБЛЯНКО, Сумський державний університет

О.М. РЕЗНІК, канд. юрид. наук, Сумський державний університет

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Ключові слова: податки, непрямі податки, податок на додану вартість, акцизний податок, податок з обороту, гербовий збір

З огляду на те, що Україна поступово виходить на міжнародну арену, розширює міжнародне співробітництво, актуальним залишається питання удосконалення податкового законодавства, використовуючи досвід передових країн світу. У кожній розвинутій країні існує система податків і зборів, які за формою їх справляння класифікуються на прямі та непрямі. Останні мають важливе значення, адже в середньому їх частка у валовому внутрішньому продукті й у структурі податкових надходжень досить значна. Крім того, непряме оподаткування є одним з основних бюджетотворювальних джерел (наприклад, у 2014 р. надходження з податку на додану вартість в Україні становили 41,49 %, у Великобританії – 50 %).

Питання, пов'язані з оподаткуванням непрямих податків у зарубіжних країнах, досліджували у своїх працях Д. Боярчук, К. Годз, І. Гончаренко, І. Литвененко, І. Цимбалюк, І. Якушик й інші вчені. Але до теперішнього часу ще не сформовано єдиного підходу до розуміння понять податків та непрямих податків у цілому. Тому питання їх сутності в сучасній юридичній науці та практиці потребують подальшого поглибленого дослідження, а також вироблення єдиного підходу до їх розуміння. І, відповідно, метою статті є дослідження окремих аспектів міжнародного досвіду непрямих оподаткування в зарубіжних

країнах задля подальшого вдосконалення вітчизняного податкового законодавства.

Питання визначень і термінології є досить важливим для будь-якої теорії. У будь-якому дослідженні важливо правильно дати визначення тим або іншим явищам, об'єктам, положенням. В основі визначень завжди є той або інший підхід, ставлення автора до проблеми, його система поглядів. Уже на цій стадії дослідження можуть бути закладені висновки. Поняття «непрямі податки» є надзвичайно важливою складовою інституту податкового права, проте податкове законодавство не дає визначення цього поняття. Тому перш, ніж обговорювати питання щодо поняття непрямих податків, слід визначити саме поняття податку.

Вихідним положенням для визначення сутності податків є розуміння того, що податки є найважливішою та найдавнішою формою фінансових відносин між державою і членами суспільства. Поява податків зумовлена виникненням держави і виконанням державою суспільно необхідних функцій, зокрема фіскальних. У статті 67 Конституції України проголошується, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом [1].

Сутність поняття податку розкрита у нормах законодавства, зокрема, Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. Його стаття 6 тлумачить податок як обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України [2]. Як бачимо, при визначенні даного поняття законодавець акцентує увагу на його основних ознаках: обов'язковості, безумовності, сплати до відповідного бюджету (державного чи місцевого), залучення до сплати осіб, які набули статусу платника податку відповідно до норм Податкового кодексу України.

У наукових джерелах подано багато визначень непрямих податку. Кожне з них, безумовно, має право на існування і є, по суті, найбільш сконцентрованим виразом поглядів кожного автора на дане поняття. Як відомо, термін «непрямі податки» запропонував на-

прикінці XVII ст. Дж. Ст. Локк. Непрямими податками він вважав ті, що сплачуються особами, які перекладають їх на інших [3, с.400]. Також непрямыми податками вважають податки, що покладаються на осіб, які перекладають тягар їх сплати на споживачів [4, с.16]. Як бачимо, в основі вищезазначених визначень лежить критерій перекладності.

Часто під непрямыми податками розуміють податки, які сплачуються в залежності від зроблених виплат, і вони, як правило, становлять певну частку в ціні товарів (робіт, послуг), які є об'єктом купівлі платника податків [5, с.45]. Варто зазначити, що поширеною є думка, що непрямі податки – це податки, об'єктом оподаткування яких є господарські операції – продаж товарів, робіт, послуг, імпорт, експорт тощо [6, с.13]. Непрямі податки розглядаються також як податки, що стягуються в процесі витрати матеріальних благ, визначаються розміром споживання, включаються у вигляді надбавки до ціни реалізації товару і сплачуються споживачем [7, с.37].

Огляд джерел дозволяє стверджувати, що до теперішнього часу ще не сформовано єдиного підходу до розуміння поняття непрямого податку. Визначення останнього залежить, перш за все, від виду непрямого податку та лише частково дозволяє сформулювати суб'єктивну авторську думку про реальну сутність, цінність, наукову належність даної категорії в податковому праві.

Перш ніж безпосередньо перейти до аналізу непрямих податків, варто зазначити, що у Податковому кодексі України виділяється два види непрямих податків: податок на додану вартість та акцизний податок, відповідно до чого податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V цього Кодексу, а акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції) [2]. Як бачимо, офіційне визначення поняття акцизного податку, на відміну від дефініції податку на додану вартість, є більш

змістовним, що дозволяє розкрити його особливості та сутність.

Для розвитку та вдосконалення податкової системи України, зокрема непрямого оподаткування, потрібно дослідити окремі види непрямих податків у зарубіжних країнах, порівняти з тими, які існують в Україні, визначивши при цьому їх переваги та недоліки, а також шляхи їх удосконалення в нашій державі. Зокрема, податки, які діють у Республіці Казахстан, поділяються на прямі та непрямі. До останніх, як і в Україні, належать податок на додану вартість та акцизний податок. Інші податкові платежі – це прямі податки [8, с.65]. У Великобританії, як і в Україні та Республіці Казахстан, до непрямих податків належать податок на додану вартість, акцизи. Окрім цього, до непрямих податків вищевказаної країни належать мито, збори з кінних перегонів, собачих перегонів, грального бізнесу, гербовий збір [8, с.104]. У США відсутній податок на додану вартість, але стягується податок з обороту, який є різновидом непрямих податків, розмір якого визначається в залежності від законодавства окремого штату. До непрямих податків, що діють в США, належать також акцизи та митні платежі [9, с.31]. Тобто найбільш розгалужену систему непрямих податків має Великобританія.

Податок на додану вартість є непрямим загальнодержавним і основним бюджетоутворюючим податком. На сучасному етапі його частка в структурі податкових надходжень Державного бюджету України складає близько 50 % [10, с.26]. Уперше його ввів у Франції 1954 року економіст Моріс Лоре. Потім він набув поширення: спочатку в країнах Європи (60–70-ті рр. XX століття) і дещо пізніше у країнах Азії, Африки і Латинської Америки. Нині понад 120 країн світу запровадили податок на додану вартість.

В Україні вперше податок на додану вартість запроваджено 1992 року, і разом з акцизним збором він замінив податок з обороту і податок з продажу. А у 1997 році був ухвалений новий Закон України «Про податок на додану вартість», який суттєво змінив поря-

док справляння податку, що діяв раніше. Сьогодні податок на додану вартість нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України [6, с.13–14]. Як бачимо, регулювання непрямих податків в Україні тепер здійснюється відповідно до норм Податкового кодексу, що сприяє стабільності законодавства. Подібний шлях обрала Республіка Казахстан. Законодавчою базою, яка регулює непрямі податки в даній країні, є Кодекс Республіки Казахстан від 10.12.2008 р. № 95–IV «Про податки та інші обов'язкові платежі в бюджет (Податковий кодекс)» [11]. Хоча до цього законодавчою базою податкової системи в Республіці Казахстан був указ Президента «Про податки та інші обов'язкові платежі в бюджет» від 24.04.1995 р. № 2235 [8, с.65–66].

Що стосується ставки оподаткування, то на відміну від України та Великобританії, де загальна ставка податку складає 20 %, ставка податку на додану вартість у Республіці Казахстан дорівнює 12 %, що є однією з найнижчих ставок у світі. З одного боку, зменшивши загальну ставку оподаткування в Україні, відбувається стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Також ідея щодо зниження загальної ставки податку на додану вартість гармонізується зі зниженням соціального внеску та загальнообов'язковим декларуванням доходів, що дасть змогу зменшити навантаження на фонд оплати праці. З іншого боку, у зв'язку з євроінтеграцією, загальна ставка податку в Україні не повинна бути меншою 15 % відповідно до загальних правил Європейського Союзу. Але ставка у розмірі 20 % є обтяжливою для вітчизняного бізнесу, і це зумовлює спроби ухилення від сплати податку на додану вартість. Вважаємо, що зниження основної ставки даного податку розширить базу оподаткування, зменшить тінізацію економіки.

Поряд із загальною, більшість країн використовують одну чи дві знижені ставки. Проаналізувавши положення Податкових кодексів України та Республіки Казахстан, слід зазначити, що знижена ставка 0 % у Республіці Казахстан застосовується у схожих випа-

дках з Україною, а саме: при експорті товарів, при міжнародних перевезеннях, зокрема пасажирів і багажу [11]. Великобританія застосовує нульову ставку на продукти, книги, ліки, медицину, пасажирський транспорт, газети, дитячий одяг [12], тобто, до товарів та послуг першої необхідності. Теоретично, Україні доцільно скористатися досвідом Великобританії щодо продуктів харчування у зв'язку з необхідністю їх здешевлення та підвищення попиту на них. З іншого боку, це призведе до скорочення дохідної частини бюджету чи підвищення інших податків з метою економічної рівноваги в державі.

Що стосується строків подання податкової декларації з податку на додану вартість, то в Україні податкова декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця [2], тоді як у Великобританії та Республіці Казахстан – щоквартально. Виникає необхідність узгодити українське законодавство у відповідності до міжнародного досвіду, адже доцільно подавати декларацію щоквартально, бо не завжди господарська діяльність може провадитися щомісяця, і буде відсутній об'єкт, на який нараховують податок на додану вартість, за яким потрібно звітувати.

Цікавим є досвід Великобританії щодо сплати податків, у тому числі і непрямих. У Великій Британії застосовується найефективніша, прозора та проста модель сплати податків – система Єдиного рахунку. Вона передбачає сплату усіх податків і зборів на єдиний рахунок. Як результат, платники податків економлять свій час і, цілком закономірно, оцінюють цю систему як одну із найкращих, адже вона відповідає принципу «Держава – для людей, а не люди для держави». При сплаті всіх обов'язкових платежів на єдиний рахунок не можлива переплата з одного податку та заборгованість за іншими. Таке нововведення дає можливість контролюючим органам бачити реальну картину розрахунків платників податків із бюджетами [13, с.19].

Також дана система дасть змогу скоротити бюрократичні процедури та витрати.

Причини того, що у США податок на додану вартість відсутній, суто економічні. Запровадження вищевказаного податку призвело б до посилення експортної орієнтації підприємств і створення додаткових перешкод для імпорту, зокрема стратегічної сировини: нафти, кольорових металів, деревини тощо. Досліджуючи роль податку на додану вартість у регулюванні зовнішньоторговельних операцій, можна помітити, що відмовившись від податку на додану вартість, США створили сприятливі умови для імпорту з країн, що розвиваються, куди було перенесено нерентабельне виробництво з Америки. Більшість товарів, які імпортуються з цих країн до США, виробляється на підприємствах, що були засновані завдяки американському капіталу або ним контролюється. Тому відмова від податку на додану вартість, по суті, сприяла розвитку американського бізнесу за межами США. Доступність американського ринку позначилася на рівні конкуренції, яка є набагато гострішою, ніж на ринках інших країн. Практично кожна країна намагається ввезти на ринок США якомога більше товарів [14, с.13–14].

Як уже зазначалося, до непрямих податків, що діють у США, належить податок з обороту, а не податок на додану вартість. Податок з обороту стягується на кожному етапі виробництва. Це фактично той же самий податок на додану вартість, тільки без ПДВ-кредиту та, відповідно, без ПДВ-відшкодування. Чинна податкова система США надає штатам і місцевим органам влади широкі повноваження щодо того, які товари і послуги повністю оподатковуються податком з обороту і податками на користування, які – частково, а які повністю звільнюються від оподаткування [15, с.6]. Тобто принцип функціонування податку з обороту передбачає обкладання податком всіх операцій з купівлі-продажу того чи іншого товару, і чим більше оборотів, тим більший податок в ціні кінцевої продукції. Тому введення даного податку в Україні є недоцільним, особливо зважаючи на те, що однією з

умов інтеграції України до Європейського Союзу є наближення української системи оподаткування до європейської, адже податок з обороту не використовується на території Європейського Союзу.

Що стосується акцизного податку, то відповідно до Податкового кодексу України ставки податку встановлюються адвалорні, специфічні, адвалорні та специфічні одночасно [2]. При цьому ставки податку виражаються у твердих сумах з одиниці реалізованої продукції і у відсотках до обороту з реалізації товару (продукції). У акцизів США ставки, як і в Україні, виражаються або у твердій сумі, або у формі відсотка до ціни товарів або послуг (в доларах і центах: на пиво, спиртні напої, сигарети, моторне паливо; у формі відсотка: на телефонні послуги, пасажирські авіаперевезення, нафту) тощо [16, с.50]. Ставка податку у Великобританії, як і у вищезазначених країнах, встановлюється або у відсотках, або у твердій грошовій сумі. Натомість у Республіці Казахстан ставка акцизів встановлюється в абсолютній сумі на одиницю виміру в натуральному вираженні [11]. Отже, у всіх порівнюваних країнах, окрім Республіки Казахстан, існує два види ставки акцизного податку: тверда ставка та відсоткова, що відповідає міжнародному досвіду.

У Великобританії, як і в інших країнах, акцизний податок стягується з таких основних товарів, як пиво, вино, міцні алкогольні напої, тютюнові вироби й пальне. Для цих товарів діє єдина ставка (за пінту, за пачку). При цьому тютюнові вироби обкладаються додатковим адвалорним податком у розмірі 24 % від загальної роздрібною ціни товару [17, с.174]. У Республіці Казахстан підакцизними товарами є: всі види спирту; алкогольна продукція; тютюнові вироби; бензин (за винятком авіаційного), дизельне паливо; моторні транспортні засоби; сира нафта, газовий конденсат; спиртовмісна продукція медичного призначення, зареєстрована згідно із законодавством Республіки Казахстан в якості лікарського засобу [11]. Як бачимо, порівнювані країни застосовують досить широкий спектр підакцизних

товарів, проте спільними для всіх є алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти, завдяки яким забезпечено найбільші надходження до бюджетів. Характерною особливістю акцизного податку є те, що в Податковому кодексі як України, так і Республіки Казахстан, не встановлено можливості справляння акцизного податку через податкових агентів, а також ставки його податку є диференційованими.

Що стосується інших податків, то одним із найдавніших податків, який і зараз застосовується у Великобританії, є гербовий збір. Він уперше був введений ще в 1964 році. Зазначений податок встановлюється на документи й стягується з осіб під час оформлення різних цивільно-правових угод. Такі угоди повинні мати штамп, що підтверджує сплату гербового збору. Він, як правило, встановлюється у твердій валюті або у відсотках до вартості власності. При реєстрації угод з цінними паперами ставка становить 0,5 % сплаченої суми за цінні папери [8, с.104–105]. В Україні вже була спроба ввести даний податок указом Президента від 06.11.1998 р. № 1222/98 з договорів, векселів та установчих документів суб'єктів підприємницької діяльності, проте він був визнаний малоефективним, адже розміри його адміністрування перевищують надходження від нього.

Отже, аналіз непрямих податків, які існують у світі, дає можливість зробити висновок, що для України доцільним є функціонування лише податку на додану вартість й акцизного податку. У той же час, не зважаючи на значний фіскальний потенціал, закладений у непрямих податках, ставлення до них склалося неоднозначне. Як у науковій, так і у практичній літературі, акцентується увага як на перевагах, так і на недоліках податку на додану вартість й акцизного податку.

Переходячи безпосередньо до переваг кожного з непрямих податків, які існують в Україні, слід зазначити, що податок на додану вартість виступає одним із регуляторів перерозподілу суспільних благ і є одним з основних й стабільних джерел надходження дохо-

дів у державний бюджет України (це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевий споживач є платником цього податку), а також способом розподілу податкового тягаря, що дозволяє дотримуватися економічної й юридичної рівності платників податків.

В. Парнюк, аналізуючи досвід функціонування податку на додану вартість у розвинутих країнах, зазначає, що він за своєю є не тільки джерелом формування доходів бюджету, а й досить важливим регулятором економічних процесів. Загальновизнаною виступає здатність податку на додану вартість впливати на зовнішньоекономічні процеси. Потужний тиск на підприємців, що здійснюється через механізм бюджетного відшкодування податку на додану вартість, примушує їх більш інтенсивно працювати на експорт. Після запровадження податку на додану вартість експорт стрімко зростає, з країни вивозиться майже все [14, с.10]. Тобто, даний податок – ефективний інструмент захисту внутрішнього ринку, який стимулює вітчизняного виробника до роботи на експорт.

На думку У. Петті, «батька» політичної економії в Англії, доводи на користь акцизу зводяться до такого. По-перше, природна справедливість вимагає, щоб кожен сплачував відповідно до того, що він насправді споживає. Унаслідок цього такий податок навряд чи нав'язується кому-небудь проти волі та його надзвичайно легко сплачувати тому, хто задовольняється предметами природної потреби. По-друге, цей податок схиляє до ощадливості, що є єдиним способом збагачення народу. По-третє, ніхто не сплачує вдвічі чи двічі за ту саму річ, оскільки ніщо не може бути спожите більш ніж один раз [18, с.77].

Перевагою, й одночасно недоліком акцизного податку є високі ставки на певні групи товарів. Вони впливають на структуру споживання і тим самим дозволяють обмежувати споживання деяких товарів, зокрема алкогольних напоїв і тютюнових виробів, які є шкідливими як для здоров'я людини, так і навколишнього природного середовища в цілому. Підвищення ставок акцизних податків водно-

час приносить безпосередні вигоди державі у вигляді збільшення податкових надходжень. Тобто держава виконує свою фіскальну функцію, тим самим збільшуючи дохідну частину бюджетів.

З іншого боку, високі ставки на певні види підакцизних товарів є недоліком. Деякі країни мають відносно відкриті межі, тому це може стати причиною контрабанди, особливо якщо місцевий акцизний податок значно вище за податкову ставку в сусідніх країнах. Також підвищені ставки призводять до зменшення попиту і, як наслідок, зменшується прибуток підприємств і дохідна частина бюджетів. Варто зазначити, що підвищені ставки можуть провокувати зростання неофіційного (тіньового) сектору економіки. Особливо це стосується підприємств, що виробляють підакцизну продукцію, адже надходження від акцизного податку чи не найбільше залежать від розвитку тіньового сектору.

У законодавстві можна також виокремити переваги непрямих податків щодо підакцизних товарів. Зокрема, Податковим кодексом України передбачено, що акцизні склади, на території яких виробляється спирт етиловий, повинні бути обладнані витратомірами – лічильниками обсягу виробленого спирту етилового, які зареєстровані в Єдиному державному реєстрі витратомірів – лічильників обсягу виробленого спирту етилового [2]. Законодавець таким чином стимулює підвищення ефективності роботи із запобігання та боротьби з незаконним виробництвом чи обігом спирту етилового. Також посилюється контроль за повнотою та своєчасністю надходжень до бюджету акцизного податку.

Таким чином, для України цінним є міжнародний досвід у сфері оподаткування непрямих податків. На даний час непрямі податки мають вирішальний вплив на формування податкової політики кожної держави та створення правових основ ринкової економіки. Не зважаючи на численні переваги непрямих податків, для України дуже важливим нині є їх удосконалення, спираючись на досвід зарубіжних країн, так як вони являються не тільки

суттєвим джерелом доходів бюджету, але й важливим інструментом державного регулювання. Поряд з цим, визначеність категоріального апарату щодо непрямого податку є запорукою побудови раціональної податкової системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р., № 2755-VI // ВВР України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
3. Оксенюк О. Місце податку на додану вартість у системі непрямого оподаткування / О. Оксенюк // Бізнесінформ. – 2013. – № 4. – С. 399–404.
4. Эбрилл Л. Современный НДС / Л. Эбрилл, М. Кин, Ж.-П. Боден, В. Саммерс ; пер. с англ. – М. : Весь мир, 2003. – 274 с.
5. Податкове право України (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / О. Рєзнік, А. Солоннар. – Суми : Мрія-1, 2015. – 124 с.
6. Веремчук Д. Проблеми і перспективи розвитку системи непрямого оподаткування в Україні / Д. Веремчук // Вісник Ун-ту банківської справи Нац. банку України. – 2013. – № 3. – С. 13–18.
7. Податкове право України : навч. посіб. / за ред. М. Кучерявенка. – Х. : Право, 2010. – 256 с.
8. Податкові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / Я. Литвененко, І. Якушик. – К. : МАУП, 2004. – 208 с.
9. Бондаренко Я. Організаційно-правові засади діяльності податкової міліції в Україні / Я. Бондаренко, А. Чуйков, Д. Сергієнко // Право і безпека. – 2013. – № 4. – С. 29–33.
10. Безверхий К. Особливості обліку і звітності за податком на додану вартість в контексті законодавчих інновацій / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 1. – С. 26–33.
11. Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бю-

джет (Налоговый кодекс)» : от 10.12.2008 г., № 99–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30366217.

12. Макеєва О. Чи потрібна Україні податкова реформа / О. Макеєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/06/3/461808>.

13. Годз О. Напрями вдосконалення законодавчого регулювання ПДВ в Україні у контексті євроінтеграції / О. Годз // Віче. – 2014. – № 10. – С. 18–20.

14. Парнюк В. Регулююча функція податку на додану вартість / В. Парнюк // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 4–16.

15. Боярчук Д. Цікаві факти про ПДВ / Д. Боярчук // Проект «Популярна економіка: ціна держави». – 2014. – № 26. – 13 с.

16. Гончаренко И. Система налогов в США / И. Гончаренко // Актуальные вопросы административного и финансового права. – М. : МГИМО-Университет, 2006. – С. 41–66.

17. Цимбалюк І. Тенденції розвитку податкової системи Великобританії / І. Цимбалюк, О. Цуз // Наукові записки Нац. ун-ту «Острозька академія». – 2011. – № 17. – С. 169–176.

18. Антология экономической классики / предисл. И. Столяров. – М. : МП «ЭКОНОМ КЛЮЧ», 1993. – 717 с.

Стеблянюк А. В. Міжнародний досвід оподаткування непрямих податків: окремі аспекти / А. В. Стеблянюк, О. М. Резнік // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 266–272 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_4_48.pdf

Проаналізовано види непрямих податків в Україні, Республіці Казахстан, США та Великобританії. Запропоновано шляхи удосконалення податкового законодавства України у сфері непрямих податків, спираючись на міжнародний досвід. Виокремлено переваги та недоліки непрямих податків.

***

Стеблянюк А.В., Резнік О.Н. Международный опыт налогообложения косвенных налогов: отдельные аспекты

Проанализированы виды косвенных налогов в Украине, Республике Казахстан, США и Великобритании. Предложены пути совершенствования налогового законодательства Украины в сфере косвенных налогов, опираясь на международный опыт. Выделены преимущества и недостатки косвенных налогов.

***

Steblyanko A.V., Reznik O.N. The International Experience of Taxation of Indirect Taxes: Some Aspects

It was analyzed the types of indirect taxes in Ukraine, Kazakhstan, the USA and the UK. The ways of improvement of tax legislation Ukraine in the sphere of indirect taxes, based on international experience. Thesis there is determined the advantages and disadvantages of indirect taxes.